

Giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội trong bối cảnh hiện nay

Nguyễn Viết Tiến

Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng
124 Ngô Quyền, Quang Trung, Hà Đông,
Hà Nội, Việt Nam
Email: nguyenviettien1972hy@gmail.com

TÓM TẮT: *Giáo dục giá trị văn hóa quân sự có vai trò rất quan trọng trong xây dựng phẩm chất nhân cách người sĩ quan quân đội. Trong thời gian vừa qua, việc giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội đã được quan tâm và đạt được những kết quả rất tốt đẹp; đội ngũ học viên khi tốt nghiệp ra trường trở thành những cán bộ quân đội có phẩm chất đạo đức, trình độ năng lực tốt, trung thành tuyệt đối với Đảng, Nhà nước và nhân dân. Tuy nhiên, công tác giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên của các trường sĩ quan quân đội vẫn còn một số hạn chế. Vì vậy, những nhà quản lý giáo dục và đội ngũ nhà giáo cần phải đánh giá đúng thực trạng, xác định rõ nguyên nhân, từ đó đề ra những giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên, góp phần xây dựng quân đội cách mạng, chính quy tinh nhuệ, từng bước hiện đại; bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.*

TỪ KHÓA: *Giáo dục; giá trị; văn hóa quân sự; giảng viên; học viên; trường sĩ quan quân đội; giáo dục đào tạo.*

→ Nhận bài 02/11/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 17/11/2020 → Duyệt đăng 25/01/2021.

1. Đặt vấn đề

Văn hóa quân sự được hình thành, phát triển trong tổ chức và hoạt động quân sự. Sự phát triển của văn hóa quân sự bao giờ cũng bắt đầu từ hoạt động sáng tạo của con người trong quá trình huấn luyện, chiến đấu và tổ chức đời sống vật chất, tinh thần của cộng đồng quân sự. Là bộ phận hữu cơ, văn hóa quân sự không tách rời, biệt lập mà gắn bó chặt chẽ và mang đầy đủ các đặc tính chung của văn hóa. Nghĩa là, nó vừa mang tính thống nhất, vừa mang tính đa dạng; vừa in đậm bản sắc dân tộc, được khơi nguồn bắt rễ từ bản sắc, truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, vừa chất lọc những tinh hoa văn hóa của thời đại, bắt kịp hơi thở hiện đại và vươn tới tầm cao thời đại. Đồng thời, văn hóa quân sự luôn đóng góp các tinh túy của nó vào hệ thống giá trị văn hóa (GTVH) chung của dân tộc và của nhân loại.

GTVH quân sự Việt Nam là một bộ phận của văn hóa dân tộc Việt Nam, được kết tinh ở các chuẩn giá trị hình thành trong quá trình giữ nước và bảo vệ chủ quyền quốc gia, dân tộc. GTVH quân sự là nội dung cốt lõi nhất của nền văn hóa quân sự Việt Nam. GTVH quân sự Việt Nam mang tính “biểu tượng” cho sự thông minh, lòng dũng cảm và sự sáng tạo nổi bật của dân tộc Việt Nam, gồm tổng thể các sáng tạo vật chất, tinh thần của quân và dân được nảy sinh, phát triển chọn lọc, thẩm thấu rất sâu rộng trong thực tiễn tổ chức và hoạt động dựng nước và giữ nước của dân tộc ta, phản ánh thực tiễn tồn tại, phát triển của con người Việt Nam trong hoạt động quân sự. Văn hóa quân sự Việt Nam thể hiện ra như một dòng chảy liên tục từ truyền thống lịch sử dân tộc đến các GTVH

đang được sáng tạo và hàm chứa xu hướng phát triển tiên tiến, vượt trước của các giá trị mới. Đồng thời, các GTVH quân sự Việt Nam cũng mang những nét bản sắc văn hóa riêng, được biểu hiện xuyên suốt trong cả lịch sử và hiện tại. GTVH quân sự Việt Nam ở dạng thức phi vật thể được kết tinh ở nhiều chuẩn giá trị khác nhau, trong đó cụ thể là: “Chủ nghĩa yêu nước”; “Nhân đạo, nhân văn”; “Nghệ thuật quân sự sáng tạo, độc đáo mang đậm bản sắc dân tộc”; “Phẩm chất nhân cách bộ đội Cụ Hồ” là các chuẩn giá trị cơ bản, cốt lõi được hình thành trong lĩnh vực quân sự, hướng con người tới chân, thiện, mỹ.

“Chủ nghĩa yêu nước” là một GTVH quân sự Việt Nam hiện nay được kế thừa, phát triển các giá trị từ sự nghiệp đấu tranh đánh đổ phong kiến, thực dân giành độc lập dân tộc và thống nhất đất nước. GTVH quân sự đó đã góp phần phát triển lòng yêu nước truyền thống trong lịch sử của ông cha ta lên chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện nay. Yêu nước của mỗi người Việt Nam luôn là giá trị nền tảng trong hệ GTVH quân sự Việt Nam. Yêu nước là một phạm trù đạo đức có ý nghĩa phổ biến trong đời sống nhân loại và đã trở thành truyền thống, sức mạnh thiêng liêng, niềm tự hào lớn nhất của cả cộng đồng dân tộc Việt Nam. “Nhân đạo, nhân văn” là một GTVH quân sự Việt Nam, luôn được phát huy trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng, giành và giữ gìn nền độc lập của dân tộc. Nhân đạo, nhân văn trong hoạt động quân sự cũng là giá trị cơ bản, nền tảng trong hệ GTVH quân sự Việt Nam. Đạo lý làm người là điểm tựa là lí tưởng sống của cộng đồng người Việt, thể hiện ở lòng nhân ái vừa rộng lớn, vừa cụ thể, sâu sắc, thấm vào mọi hoạt động của

người dân, song cũng biết kiên quyết lên án, trừng trị những kẻ xấu, những kẻ thù dân tộc. Đạo lí ấy ăn sâu vào tất cả các mối quan hệ trong lĩnh vực tổ chức và hoạt động quân sự, hình thành nên truyền thống “tướng sĩ một lòng phụ tử”, một trong những nhân tố tạo nên sức mạnh quân sự Việt Nam chiến thắng các kẻ thù to lớn và hung hãn nhất trên thế giới. Giá trị nhân đạo, nhân văn trong hoạt động quân sự còn thể hiện coi độc lập dân tộc như một giá trị thiêng liêng và thành quả lớn nhất của mọi cuộc chiến đấu bảo vệ và giải phóng đất nước, tôn vinh những người có công giữ nước. “Nghệ thuật quân sự sáng tạo, độc đáo mang đậm bản sắc dân tộc” là một GTVH quân sự Việt Nam, được kế thừa và phát triển trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc. Giá trị chân, thiện, mỹ trong nghệ thuật quân sự độc đáo của dân tộc ta được thể hiện ở nhiều góc độ trong nghệ thuật quân sự Việt Nam. Với dân tộc Việt Nam, hoạt động quân sự không hề mang ý nghĩa tự thân, mặc dù luôn phải đối đầu với kẻ thù xâm lược mạnh cũng luôn hướng hoạt động quân sự của mình đến cái chân, thiện, mỹ.

Giáo dục (GD) GTVH quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội là hệ thống những tác động tích cực, liên tục, có mục đích của chủ thể GD đến học viên trong quá trình GD, đào tạo, nhằm chuyển hóa những GTVH quân sự thành GTVH cá nhân; Có vai trò đặc biệt quan trọng, góp phần to lớn tạo nên sức mạnh chính trị, tinh thần, nhân tố bảo đảm cho đội ngũ học viên hoàn thiện nhân cách người cán bộ trong quân đội; Có phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng trong sáng, có lối sống trong sạch, lành mạnh, có niềm tin tuyệt đối vào Đảng, có tinh thần trách nhiệm cao trong đấu tranh chống các quan điểm sai trái, bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác - Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội

2.1.1. Kết quả đạt được

Trong những năm vừa qua, các trường sĩ quan quân đội đã thường xuyên quan tâm đến GD GTVH quân sự cho học viên và đạt được những kết quả tốt đẹp, đội ngũ học viên sau khi ra trường trở thành những sĩ quan quân đội có phẩm chất đạo đức, năng lực tốt, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao. Lãnh đạo, chỉ huy các nhà trường đã quan tâm đến công tác GD GTVH quân sự cho học viên, xác định đây là một nhiệm vụ thường xuyên nhằm thực hiện mục tiêu đào tạo đội ngũ sĩ quan có được phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống tốt, có trình độ lí luận và phương pháp lãnh đạo, đáp ứng yêu cầu thực tiễn xây dựng quân đội hiện nay. Sự lãnh đạo của các nhà trường chi phối toàn bộ mục tiêu, nội dung chương trình, hình thức phương pháp GD và thái độ trách nhiệm các

lực lượng làm công tác GD và các lực lượng học viên được GD. Chính vì vậy, trong chương trình kế hoạch GD đào tạo, công tác chỉ huy điều hành của các nhà trường đã chú trọng triển khai cụ thể công tác GD GTVH quân sự thông qua nội dung chương trình GD đào tạo, GD chính trị, tư tưởng, đạo đức cách mạng và rèn luyện phương pháp, tác phong công tác cho người học. Với sự quan tâm của các cấp lãnh đạo, chỉ huy các nhà trường trong suốt những năm qua đã tạo được sự chuyển biến trong nhận thức, trong đổi mới nội dung, chương trình, hình thức, phương pháp GD thiết thực, đem lại hiệu quả cho người học. Về phía người học, đã nhận thức được mức độ quan tâm của lãnh đạo chỉ huy các cấp trong nhà trường đối với công tác GD giá trị văn quân sự, phấn khởi, tích cực học tập GTVH quân sự để hoàn thiện bản thân theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Tháng 01 năm 2020, tác giả đã tiến hành điều tra xã hội học bằng phiếu điều tra đối với học viên của các trường đào tạo sĩ quan quân đội: 200 học viên của Trường Học viện Kỹ thuật quân sự, 150 học viên của Trường Sĩ quan Pháo binh, 100 học viên của Trường Sĩ quan Lục quân 1 về mức độ quan tâm của lãnh đạo, chỉ huy nhà trường đối với công tác GD GTVH quân sự cho học viên, kết quả như sau: Có 51,7% học viên trả lời các cấp lãnh đạo rất quan tâm đến GD GTVH quân sự cho học viên; 45,3% trả lời có sự quan tâm đến GD GTVH quân sự cho học viên. Kết quả đó đã phản ánh thực tế các cấp lãnh đạo, chỉ huy ở các trường sĩ quan quân đội đã quan tâm đến công tác GD GTVH quân sự cho học viên.

Chương trình, nội dung GD GTVH quân sự ở các trường đào tạo sĩ quan quân đội không ngừng được đổi mới, từng bước đáp ứng được yêu cầu thực tiễn. Chương trình, nội dung GD có ý nghĩa rất quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện mục tiêu GD, đào tạo. Do đó, các nhà trường đã không ngừng đổi mới chương trình, nội dung GD GTVH quân sự cho phù hợp với từng đối tượng đào tạo sĩ quan. Để chuyển tải được nội dung GD GTVH quân sự cho mỗi học viên, các nhà trường đã chú trọng đưa nội dung GD vào chương trình GD, đào tạo các môn học và thực hiện các chương trình GD ngoài môn học. Đối với chương trình GD thông qua chương trình, nội dung các môn học đã được các nhà trường quan tâm không ngừng đổi mới. Các khối kiến thức chủ yếu trong chương trình GD, đào tạo được kết cấu logic, không trùng lặp giữa các môn học. Giáo án, tài liệu học tập cũng được biên soạn nhiều hơn, đúng quy trình, đủ nội dung, theo hướng hiện đại, tăng thông tin cập nhật, giúp người học có được thuận lợi trong học tập, trong đó có học tập văn hóa quân sự., chương trình Nội dung GD GTVH quân sự được đổi mới theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học; tích cực bồi dưỡng năng lực tư duy độc lập, tự chủ, sáng tạo; xây dựng niềm tin, ý chí cách mạng; rèn luyện năng

lực hoạt động thực tiễn cho người học, lấy người học làm trung tâm. Cũng trong tháng 01 năm 2020, tác giả đã tiến hành điều tra xã hội học bằng phiếu điều tra về một số môn học trong chương trình GD đào tạo của nhà trường, học viên thu nhận được gì về GTVH quân sự tại các trường sĩ quan quân đội: 150 học viên của Học viện Biên phòng, 100 học viên của Học viện Phòng không - Không quân, 120 học viên của Học viện Hậu cần. Kết quả học viên có chung câu trả lời, họ tiếp thu được nhiều nội dung GTVH quân sự. 25,5% học viên trả lời học môn Lịch sử giúp họ hiểu biết sâu sắc về GTVH quân sự; 35,5% học viên trả lời môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam giúp họ hiểu biết sâu sắc về GTVH quân sự; 15,7% học viên trả lời môn Chủ nghĩa xã hội khoa học, 4,3% học viên trả lời môn Kinh tế chính trị học Mác - Lênin, 10,5% học viên trả lời môn Tư tưởng Hồ Chí Minh, 8,5% học viên trả lời môn Công tác Đảng, công tác chính trị giúp họ hiểu biết sâu sắc về GTVH quân sự.

Có thể nhận thấy, thông qua các môn khoa học xã hội nhân văn và các môn học khác đều có thể chuyển tải tới người học GTVH quân sự. Các môn học khác cũng trang bị cho học viên những phương pháp tư duy độc lập sáng tạo, khả năng vận dụng văn hóa quân sự vào hoạt động thực tiễn. Với nội dung chương trình GD GTVH quân sự thông qua hệ thống các môn học trong chương trình GD, đào tạo như trên sẽ chuyển hoá GTVH quân sự thắm sâu vào nhận thức, tình cảm của người học. Như vậy, GD GTVH quân sự thông qua lồng ghép vào nội dung, chương trình các môn học luôn luôn là hình thức cơ bản, có ý nghĩa rất lớn trong hình thành phẩm chất cách mạng và năng lực công tác của người học, qua đó mà hoàn thiện mục tiêu yêu cầu đào tạo cho các loại hình đào tạo sĩ quan ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay. GD GTVH quân sự còn được thực hiện thông qua chương trình GD theo chuyên đề hàng năm của Tổng cục Chính trị cho các đối tượng cán bộ, sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp, công nhân viên chức quốc phòng, hạ sĩ quan - binh sĩ, trong đó có học viên đào tạo sĩ quan quân đội. Các trường đào tạo sĩ quan còn xây dựng các chương trình hội thảo, hội thi, kiểm tra, kể chuyện lịch sử, tham quan bảo tàng, di tích lịch sử cách mạng; học tập chính trị; mít tinh kỉ niệm các ngày lễ lớn... phù hợp với đặc điểm lứa tuổi, tâm lí của người học và loại hình đào tạo sĩ quan. Nhìn tổng quát, nội dung chương trình GD GTVH quân sự ở các trường sĩ quan quân đội trong những năm vừa qua đã có những bước đi vững chắc, đem lại chất lượng, hiệu quả tốt.

Hình thức, phương pháp GD GTVH quân sự cho người học khá phong phú, đa dạng như thông qua bài giảng của giảng viên, sinh hoạt học tập và tự học tập rèn luyện của học viên. Các hình thức GD GTVH quân sự của các trường sĩ quan không ngừng được đổi mới; kết hợp các hình thức giảng bài với hình thức tham quan bảo tàng

cách mạng, khu di tích lịch sử cách mạng, nghiên cứu thực tế, học tập chính trị, hội thảo, mít tinh, cắm trại, các hoạt động tuyên truyền, thi tìm hiểu nhân kỉ niệm các ngày lễ lớn, tổ chức các phong trào thi đua... Đó là những hình thức sinh động và khá toàn diện, giúp học viên hình thành nhân cách bền vững. Tháng 01 năm 2020, tác giả điều tra bằng phiếu thăm dò đối với 250 học viên của Học viện Quân y, 200 học viên của Học Khoa học Quân sự, 150 Học viên của Trường Sĩ quan Tăng - Thiết giáp về sở thích các hình thức học tập về văn hóa quân sự đang được các nhà trường thực hiện? Có 55,2% học viên trả lời các hình thức GD văn hóa quân sự hiện nay là phù hợp, hấp dẫn, trong đó học viên ưa thích nhất là hình thức tham quan, nghiên cứu thực tế (62,8% học viên trả lời rất mong muốn được nhà trường tổ chức cho đi tham quan nghiên cứu thực tế di tích lịch sử). Điều đó cũng phù hợp với xu hướng GD hiện đại hiện nay trong các trường sĩ quan quân đội, vì hình thức này gắn lí luận với thực tiễn, nhà trường với xã hội. Tăng cường các hình thức hoạt động ngoại khoá sẽ làm cho học viên năng động trong tiếp thu kiến thức. Dĩ nhiên tham quan, nghiên cứu thực tế có hiệu quả đến đâu còn phụ thuộc phương pháp định hướng nội dung, mục đích GD GTVH quân sự và công tác tổ chức công phu, chặt chẽ của người tổ chức.

2.1.2. Hạn chế

Bên cạnh kết quả đạt được, GD GTVH quân sự cho đội ngũ học viên ở các trường sĩ quan quân đội vẫn còn có những hạn chế, bất cập:

- Nhận thức về tầm quan trọng của công tác GD GTVH quân sự ở một số học viên chưa sâu sắc. Nội dung GD có lúc, có nơi còn giản đơn, chưa thật sự phù hợp. Tháng 01 năm 2020, thăm dò ý kiến 180 học viên của Trường Sĩ quan Đặc công, 160 học viên Trường sĩ quan Thông tin, 140 học viên của Trường Sĩ quan Phòng hóa về nội dung, hình thức, phương pháp GD GTVH quân sự cho học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường hiện nay, có 30,25% trả lời chưa phù hợp, 18,76% khó trả lời.

- Chất lượng, hiệu quả công tác GD GTVH quân sự trước hết phụ thuộc vào đội ngũ những người đi GD. Tuy nhiên, nhận thức của tổ chức đảng, của chính ủy và người chỉ huy, của cơ quan trực tiếp là cơ quan chính trị, của đội ngũ cán bộ các cấp làm công tác quản lí, GD trong các trường sĩ quan quân đội có lúc, có nơi chưa đầy đủ, còn coi nhẹ nhiệm vụ GD GTVH quân sự cho đội ngũ học viên. Biểu hiện cán bộ lãnh đạo, chỉ huy, tổ chức cơ sở Đảng nhận thức chưa đầy đủ về tầm quan trọng của công tác GD GTVH quân sự được phản ánh qua con số điều tra nhận thức của học viên như sau: Khi hỏi học viên của các trường trên, có 42,25% cho rằng, mức độ quan tâm của các cấp lãnh đạo, chỉ huy trong các nhà trường đối với công tác GD GTVH quân sự cho

học viên ở mức bình thường, 8,65% trả lời chưa quan tâm (có nhà trường có tới 12,75% trả lời: Lãnh đạo, chỉ huy chưa quan tâm). Trong khi Quân đội nhân dân Việt Nam là công cụ bạo lực sắc bén của Đảng Cộng sản Việt Nam, trung thành tuyệt đối với Đảng, với Nhà nước và nhân dân, nguyện chiến đấu hi sinh vì sự nghiệp cách mạng của Đảng, vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của nhân dân... Để có được những truyền thống tốt đẹp đó, phải bắt đầu từ việc công phu GD GTVH quân sự cho học viên và ngay cả đội ngũ sĩ quan cũng phải thường xuyên được bồi dưỡng văn hóa quân sự, chăm lo rèn luyện họ phát huy văn hóa quân sự tốt đẹp của quân đội. Tuy nhiên, vẫn còn biểu hiện tư tưởng đề cao đào tạo chuyên ngành, quân sự, chuyên môn, kỹ thuật, mà xem nhẹ bồi dưỡng, GD cho người học về GTVH quân sự. Với hạn chế đó đã chi phối, tác động, kéo theo sự hạn chế của các nhà trường trong đổi mới chương trình, nội dung, hình thức, phương pháp GD giá trị văn quân sự cho học viên đào tạo sĩ quan.

- Nội dung GD GTVH quân sự vẫn còn đơn giản, chưa phong phú, chưa mạnh dạn đổi mới. Chưa làm sâu sắc những vấn đề thực tiễn đặt ra trong tình hình mới hiện nay đang tác động ảnh hưởng sâu sắc đến tâm tư, tình cảm, lòng tin của một bộ phận nhân dân vào sự lãnh đạo và truyền thống của Đảng vào con đường đi lên chủ nghĩa xã hội - con đường mà Đảng, Bác Hồ, nhân dân ta đã lựa chọn, để mọi người tin tưởng sâu sắc vào sự lãnh đạo của Đảng, thắng lợi của sự nghiệp đổi mới do Đảng khởi xướng và lãnh đạo, đề cao trách nhiệm bảo vệ và phát huy những GTVH quân sự trong điều kiện mới hiện nay. Nhìn chung, nội dung cụ thể trong GD GTVH quân sự vẫn còn đơn giản, chưa phong phú, đa dạng, chưa luận giải sâu sắc cơ sở khoa học của các nội dung văn hóa quân sự, ý nghĩa và trách nhiệm của mỗi chúng ta giữ gìn, vun đắp, phát huy nó như thế nào trong điều kiện mới hiện nay.

- Phương pháp, hình thức, phương tiện GD còn hạn chế. Biểu hiện là, đổi mới hình thức GD GTVH quân sự qua các bài giảng của các môn học đã có nhiều tiến bộ, nhưng vẫn chưa tạo được sự cuốn hút, kết quả điều tra của số học viên của ba trường trên cũng trong tháng 01 năm 2020 cho thấy: Chỉ có 15% học viên cho là mình ưa thích học các môn chính trị; còn 8,65% học viên chưa ưa thích học. Điều đó chứng minh một điều là việc đổi mới nội dung, phương pháp GD GTVH quân sự thông qua dạy học chưa đạt tới sự hấp dẫn, cuốn hút người học say mê, ưa thích. Các hình thức tham quan, nghiên cứu thực tế cũng bỏ ỉch, chiếm tới 65,73% số học viên được hỏi cho rằng mình ưa thích. Nhưng quỹ thời gian và kinh phí đảm bảo cho hình thức này lại không cho phép các trường thực hiện được nhiều. Các cuộc thi tìm hiểu về văn hóa quân sự đã được các trường tổ chức, nhưng không nhiều và đôi khi còn mang tính hình thức,

trong đơn vị chỉ một hai người soạn trả lời các câu hỏi thi tìm hiểu rồi mọi người cùng sao chép.

- Về đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp các bài giảng của các môn học có mặt hạn chế. Một số nội dung chưa cập nhật được thông tin mới, còn lạc hậu so với sự phát triển của thực tiễn, chưa lí giải được sâu sắc những vấn đề thực tiễn đặt ra. Phương pháp dạy học tích cực còn hạn nhiều bất cập. Trong giảng dạy vẫn còn nặng về các phương pháp truyền thống: phương pháp đọc thoại, truyền thụ một chiều, nặng lí thuyết, ít tính chiến đấu và ít liên hệ thực tiễn. Các hình thức sau bài giảng, nhất là các hình thức bổ trợ, rèn luyện kĩ năng thực hành, thực tế còn ít. Cơ sở vật chất kĩ thuật phục vụ cho công tác tuyên truyền, GD truyền thống ở các nhà trường sĩ quan còn nghèo nàn, lạc hậu đang tác động ảnh hưởng đến chất lượng, hiệu quả chương trình, nội dung, phương pháp, phương tiện trong công tác GD GTVH quân sự cho người học.

2.1.3. Nguyên nhân của hạn chế

Những hạn chế trên thuộc nhận thức của một số lãnh đạo, chỉ huy các cấp trong các trường sĩ quan quân đội, nhận thức đó đã chi phối tới chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo và trách nhiệm của những người đi GD. Các cơ quan chức năng và cán bộ làm công tác GD còn hạn chế về kiến thức, phương pháp tiến hành, tính năng động sáng tạo, cũng như khó khăn về kinh phí, phương tiện, tài liệu... chưa lôi cuốn được mọi người tham gia học tập một cách tích cực. Ảnh hưởng của mặt trái của cơ chế kinh tế thị trường, những thói quen, tập quán, môi trường cũ không còn phù hợp tác động tới quân đội, tới GD GTVH quân sự đối với học viên sĩ quan trong các trường quân đội. Đối với người làm công tác GD bị hạn chế không chỉ nội dung, phương pháp, phương tiện như nêu ở trên, mà còn bị tác động bởi động cơ làm việc, đôi khi vẫn còn tính toán thiệt hơn bởi lợi ích cá nhân, bị chi phối bởi công việc kiếm sống và giải quyết các quan hệ cá nhân ngoài nhiệm vụ của tổ chức, làm ảnh hưởng tới sự tập trung hết lòng, hết sức, toàn tâm toàn ý cho nhiệm vụ GD GTVH quân sự cho học viên.

Đối với người học, tinh thần tích cực, chủ động tìm tòi nghiên cứu, học tập ở một bộ phận học viên chưa cao. Một mặt họ quan niệm thuần túy học sĩ quan như học nghề, miễn sao nắm được chuyên ngành đào tạo là đủ, mặt khác họ ngại học, ngại rèn luyện, ngại khó, ngại khổ, ngại tìm tòi nghiên cứu, học tập về GTVH quân sự. Những hạn chế nói trên đang tác động đến đội ngũ học viên sĩ quan trong các nhà trường quân đội. Vì vậy, nhiệm vụ đặt ra cho cấp ủy, chỉ huy các cấp là phải thường xuyên quan tâm chăm lo GD nâng cao nhận thức toàn diện, phát huy hiệu quả các GTVH quân sự, nắm chắc những vấn đề lí luận, vận dụng sáng tạo vào thực tiễn công tác, phát huy tối đa những thuận lợi, khắc phục

những khó khăn, hạn chế trong GD GTVH quân sự.

2.2. Giải pháp giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên các trường sĩ quan quân đội

2.2.1. Nâng cao nhận thức về giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên

Đối với các trường sĩ quan quân đội, GD GTVH quân sự là một mặt trong công tác GD chính trị, tư tưởng và là một bộ phận của hoạt động công tác Đảng, công tác chính trị có vai trò hết sức quan trọng, không chỉ nhằm củng cố, bồi dưỡng kiến thức về văn hóa, truyền thống, khơi dậy niềm tự hào mà còn góp phần xây dựng và phát triển môi trường văn hóa quân sự. Qua đó, xây dựng phẩm chất, nhân cách người quân nhân cách mạng, góp phần tích cực xây dựng nhân tố chính trị - tinh thần, làm cơ sở tạo sức mạnh tổng hợp cho quân đội. Đây là một vấn đề có ý nghĩa chiến lược trong sự nghiệp cách mạng của Đảng, quân đội. Vì vậy, cấp ủy các cấp cần tăng cường GD nâng cao nhận thức làm cho mỗi học viên hiểu rõ mục đích, ý nghĩa, vai trò của GD GTVH quân sự đối với việc khơi dậy niềm tự hào trong mỗi cá nhân đối với văn hóa quân sự của quân đội, Nhà trường. Đồng thời, làm cho đời sống văn hóa tinh thần ở đơn vị cơ sở thêm đa dạng, phong phú, trở thành sức mạnh nội sinh, động lực mạnh mẽ thôi thúc mọi người vươn lên hoàn thành tốt hơn nữa chức trách, nhiệm vụ được giao, góp phần xây dựng và phát triển môi trường văn hóa quân sự, văn hóa sư phạm lành mạnh, thực sự là “cái nôi” để đào tạo ra đội ngũ cán bộ quân sự “vừa hồng”, “vừa chuyên” của quân đội.

2.2.2. Thường xuyên đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên

Việc đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp GD văn hóa quân sự phải linh hoạt, phù hợp với từng đối tượng, sát với đặc điểm, lịch sử của từng nhà trường, từng đơn vị, qua từng giai đoạn. Trong khi khẳng định những GTVH quân sự phải đi đôi với việc bổ sung, phát triển những giá trị mới tốt đẹp; kế thừa và phát huy tốt giá trị các di sản, làm cho GTVH quân sự không ngừng được làm mới trong thực tiễn. Về phương pháp, cùng với GD theo chương trình cơ bản, thường xuyên, cần chú trọng lồng ghép vào nội dung sinh hoạt, học tập của các tổ chức trong nhà trường, trong từng bài giảng của giảng viên trên lớp; qua đó, làm cho các GTVH quân sự lan tỏa và thấm đẫm trong nhận thức, tình cảm của mỗi học viên; chống dàn trải, dập khuôn, máy móc, áp đặt và thiếu linh hoạt, thiếu sáng tạo, hiệu quả thấp.

Hiệu quả của công tác GD GTVH quân sự không chỉ dừng ở việc trang bị những tri thức văn hóa quân sự mà điều quan trọng hơn là nhằm từng bước chuyển hóa nhận thức, tư tưởng, tình cảm của học viên thành sức mạnh nội sinh, tạo động lực to lớn trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao. Hay nói cách khác, đi đôi với GD,

phải tổ chức các phong trào hành động cách mạng để biến nhận thức thành hành động. Vì vậy, phải luôn gắn công tác GD GTVH quân sự cách mạng với các cuộc vận động của đất nước, quân đội, các phong trào thi đua, các cuộc thi tìm hiểu và lồng ghép vào các hoạt động của tổ chức trong đơn vị.

2.2.3. Phát huy vai trò của các tổ chức, lực lượng trong giáo dục giá trị văn hóa quân sự

Việc GD và phát huy các GTVH quân sự chỉ có thể đạt được hiệu quả khi có sự vào cuộc của các tổ chức, lực lượng dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo thống nhất bằng các biện pháp đồng bộ. Trước hết, các tổ chức đảng với vai trò hạt nhân lãnh đạo phải quán triệt sâu sắc nghị quyết, chỉ thị các cấp, coi trọng lãnh đạo GD GTVH quân sự và phát huy hiệu quả các GTVH truyền thống tiêu biểu của nhà trường cũng như của Quân đội, đất nước. Với tổ chức chỉ huy và các tổ chức quần chúng, như: Đoàn Thanh niên, Công đoàn, Phụ nữ, trên cơ sở nghị quyết của cấp trên và cấp mình, nghiên cứu xây dựng kế hoạch, chương trình GD GTVH quân sự cụ thể, sát thực tiễn và tổ chức thực hiện nghiêm nội dung đã xác định; đồng thời, phải đưa công tác này trở thành hoạt động thường xuyên trong các tổ chức, lực lượng. Qua đó, để mỗi học viên thấm sâu và phát huy những GTVH quân sự tốt đẹp trong thực tiễn công tác.

2.2.4. Kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện tiêu cực trong giáo dục giá trị văn hóa quân sự

Trong thực tế, do tác động tiêu cực của mặt trái kinh tế thị trường nên vẫn có những nhận thức chưa đúng về nhiệm vụ GD chính trị nói chung và GD GTVH quân sự nói riêng. Vì vậy, trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện, lãnh đạo, chỉ huy các cấp, cùng với việc biểu dương, khen thưởng kịp thời những thành tích của các cá nhân, tập thể, cần kiên quyết đấu tranh loại bỏ những biểu hiện tiêu cực, tư tưởng lệch lạc, xem nhẹ GD GTVH quân sự hay những tư tưởng, nhận thức chưa thấu đáo, coi công tác này chỉ là việc làm của cơ quan chính trị, cán bộ chính trị, dẫn đến hiện tượng khoán trắng cho cơ quan, lực lượng này, làm hạn chế hiệu quả của công tác GD GTVH quân sự.

3. Kết luận

GTVH quân sự là một bộ phận cấu thành nhân cách người sĩ quan quân đội, không chỉ là yếu tố đảm bảo cho người sĩ quan giữ vững được định hướng chính trị tư tưởng, giúp cho hoạt động của người sĩ quan trở nên thiết thực, hiệu quả, mà còn là yếu tố quan trọng tạo nên sức mạnh chính trị, tinh thần cho quân đội, góp phần giữ vững và phát huy phẩm chất tốt đẹp của “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kì mới. GD GTVH quân sự là một nội dung quan trọng của GD nhân cách học viên ở các trường sĩ

quan quân đội. Vì vậy, nó chỉ đạt được hiệu quả cao khi quá trình GD diễn ra đúng quy luật, đồng thời có sự tác động đồng bộ của tất cả các nhân tố trong quá trình GD, nhất là mục tiêu, nội dung, hình thức và phương pháp GD. Mặt khác cho thấy, hiện nay hoạt động GD nhân cách cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội đang chịu tác động mạnh mẽ từ xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, cũng như tác động từ mặt trái cơ chế thị trường và sự chống phá của các thế lực thù địch trên mặt trận chính trị, tư tưởng văn hóa. Những tác động đó không chỉ làm lệch lạc định hướng phát triển nhân cách,

mà còn làm sứt mẻ những GTVH dân tộc, hình thành lối sống thực dụng, ngoại lai, xem nhẹ giá trị bản sắc dân tộc. Điều đó đặt ra yêu cầu cấp thiết các chủ thể GD phải nghiên cứu, đánh giá sâu sắc, toàn diện những ảnh hưởng tác động ảnh hưởng từ bối cảnh hiện nay đến hoạt động GD cũng như những vấn đề phát triển mới của lí luận GD, trên cơ sở đó đánh giá đúng thực trạng làm cơ sở khoa học cho việc lựa chọn nội dung, con đường, biện pháp tối ưu nhằm nâng cao chất lượng GD nhân cách cho học viên các trường sĩ quan quân đội.

Tài liệu tham khảo

- [1] Dương Quang Hiến, (2012), *Phát huy hệ giá trị văn hóa quân sự Việt Nam trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa hiện nay*, NXB Quân đội Nhân dân, Hà Nội.
- [2] Trần Văn Giàu, (1980), *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*, NXB Khoa học Xã hội, Hà Nội.
- [3] Hồ Chí Minh (1951), *Lời kêu gọi nhân dịp Cách mạng Tháng Tám và ngày độc lập*, *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 6, (2001), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh (1964), *Bài nói trong buổi chiêu đãi mừng Quân đội ta 20 tuổi*, *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 11, (2002), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [5] Đảng ủy Quân sự Trung ương, (2007), *Nghị quyết 86 về công tác giáo dục và đào tạo trong tình hình mới*, NXB Quân đội Nhân dân, Hà Nội.
- [6] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2013), *Nghị quyết số 29 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [7] Bộ Quốc phòng, (2013), *Chiến lược phát triển giáo dục và đào tạo trong quân đội giai đoạn 2011 - 2020*, NXB Quân đội Nhân dân, Hà Nội.

THE EDUCATION OF MILITARY CULTURAL VALUES FOR STUDENTS AT MILITARY OFFICER SCHOOLS IN THE CURRENT CONTEXT

Nguyen Viet Tien

Political Academy Ministry of National Defence
124 Ngo Quyen, Quang Trung,
Ha Dong, Hanoi, Vietnam
Email: nguyenviettien1972hy@gmail.com

ABSTRACT: *Military cultural value education plays a very important role in building the personality of military officers. In the past few years, the education of military cultural values for students at military officer schools attracted a lot of attention and achieved very good results; students graduating from these schools become military cadres with good moral qualities, good qualifications, and absolute loyalty to the Party, State and People. However, the education of military cultural values for students of military officer schools still has some limitations. Therefore, both educational managers and teachers need to properly assess the situation, identify its causes, and then propose solutions to improve the quality of military cultural value education for students, contributing to building regular and elite army forces of step by step modernization in order to firmly protect the Socialist Vietnam Fatherland.*

KEYWORDS: Education; value; military culture; lecturers; students; military officer school; education and training.